

Hofberen uit de kleren

Plots hadden ze de benen genomen, de twee spelende beren op het Stationsplein. Beren die in 1978 de nieuwe bewoners moesten herinneren aan het gesloopte hofje van Beresteyn. Vrijdag 24 april werden de beren feestelijk ingehaald op hun nieuwe plek in het van nieuw hek voorziene Ripperdapark.

De man achter de verhuizing is Louis Mathijsen, bewoner van flat Beresteyn. De beren gingen uit de kleren (lees: de rode stadsvlag van Haarlem) in het bijzijn van Iesje en Hans Vermeulen en Monique Brood, regenten van het hofje Codde en Van Beresteyn.

Pikant detail: in het familiewapen van de familie Beresteyn staat geen beer maar een mannetjesvarken, ook wel beer. Het was een zogenaamd truffelvarken, vandaar ook de muilkorf en de ketting. Die vitale informatie bleek niet bij beeldhouwer Frank Letterie te zijn aangekomen.

• Namens het hofjesbestuur biedt regent Iesje Vermeulen (links) de omwonenden van het Ripperdapark een 'Beresteynse' chocolade-truffel aan, rechts Louis Mathijsen en Marianne Rietvink

Hofjesagenda

Weekend 15, 16 en 17 mei Wijnbergshofje & Proveniershof: Vijfhoek Kunstroute

Zaterdag 23 mei Verhalenfestival in zeven hofjes van 13.00 - 16.00 u. Deelnemende hofjes: Frans Loenenhofje, hofje In den Groenen Tuyn, Hofje van Bakenes, Hofje van Noblet, Wijnbergshofje, Zuiderhofje, Joh. Enschedéhofje

Zaterdag 30 mei 15.00 uur Frans Loenenhofje: 'Witte Heren': klucht Living History. In reprise, 27 juni, 11 juli, 1 en 22 aug. en 5 sept. om 14.00 en 15.30 u.

Zaterdag 27 juni + 4 juli Hofjesconcerten Koorbiënnale 5 van 13.30 - 17.00 u. Deelnemende hofjes: Gravinnehof, Frans Loenenhofje (niet 27 juni) en Proveniershof
Deelname koren: Arte Vocale, Cigale, Kwarts, Cordi Vocale en Kamerkoor Ensuite

Adressen hofjes: Bakenessershof, Wijde Appelaarsteeg 11; Frans Loenenhofje, Witte Herenstraat 24; Gravinnehof, Spaarne 100/102; Hofje van Noblet, Nieuwe Gracht 2; In den Groenen Tuyn, Warmoesstraat 23; Joh. Enschedéhof, Korte Begijnestraat 30; Proveniershof, Grote Houtstraat 140; Wijnbergshofje, Barvoetestraat 4; Zuiderhofje, Zuiderstraat 2

Levende geschiedenis

De twee deuren in de monumentale poort van het Frans Loenenhofje gaan automatisch open, en als u binnen bent, ook weer vanzelf dicht. Er komt geen klink aan te pas. Ook is het hofje rolstoeltoegankelijk.

Technologie in dienst van gastvrijheid. Handig als u op een zaterdag in mei, juni, juli of augustus langskomt om sfeer te snuiven én te genieten van een koor, verhalenverteller of toneelgroep.

Living History is de naam van die toneelgroep en dat slaat ook helemaal op het moderne hofje. Open voor het verleden en levend in deze tijd. Kom gerust langs, óf in een ander hofje dat zijn deuren heeft opengezet om de bezoekers een dubbele culturele uitsmijter te bezorgen.

Willem Brand

Hofjeskrant 7 verschijnt
begin september.

Hofje als podium: Koorbiënnale 5

Optreden in hofjes in helemaal in. Onderdeel van Koorbiënnale 5 zijn twee koor-dagen op 27 juni en 4 juli in drie hofjes met optredens van Arte Vocale, Cigale, Kwarts, Cordi Vocale en Kamerkoor Ensuite. Deelnemende hofjes het Gravinnehof, Proveniershof en Frans Loenenhofje. Ook zijn er optredens in de hoven van het stadhuis en het Frans Halsmuseum.

Muziek is emotie en wie met hart en ziel zingt, is een gelukkig mens. Anna Nachesa, het in Rusland geboren koorlid van Arte Vocale zong als kind op de muziekschool twee tot drie keer per week twee tot drie uur lang. „Ik verbaasde me erover dat het hier soms tot een half uur per week beperkt is”. Het koor zingt klassiek door de eeuwen heen, dus ook modern. Anna: „Met meer mannen kunnen we een prachtig Russisch programma gaan maken”.

Naast muziek uit eigen repertoire brengen de vijf koren volksmuziek uit de Scandinavische en Baltische landen. De uitvoeringen vormen een kring door de stad: elk ensemble verzorgt een optreden van een half uur en verhuist dan naar het volgende hofje. Per hofje is er een gastvrouw of

• Arte Vocale oefent in het Proveniershof

gastheer, die de groep introduceert en iets vertelt over de achtergrond van de muziek en het koor.

Omdat het dit jaar Haarlem Monumentaal 2009 is, zal er in elk deel-

nemend hofje voor de bezoeker ook informatie over het hofje klaar liggen. Aanvang: 13.30 en dan 14.15, 15.00, 15.45 uur.

Zie: www.koorbiennale.nl

Hoezee voor Pieter Teyler

In het Wijnbergshofje is het na de dood in 1778 van de kinderloze Pieter Teyler traditie dat zijn geboortedag op 25 maart wordt gevierd. In zijn in 1756 opgemaakte testament schonk hij het hofje een eeuwigdurende jaarlijkse rente van 200 gulden.

In de jaren zestig van de vorige eeuw kregen de dames van het hofje elk jaar een gulden uitgereikt. Op verzoek van de regentessen werd dat in de jaren tachtig weer vervangen door een prelude, in de vorm van bijvoorbeeld een zak mandarijnen. Daarna werd het een gezamenlijke activiteit: koffie met iets lekkers en een voordracht over Teyler of ander onderwerp.

Elisabeth van der Lek herinnert zich dat er in de regentenkamer ook gezongen werd. „Maar met die traditie is helaas gebroken. Ik geloof dat de regenten zich een beetje geneerden”.

Voordat de dames eind maart 2009 voor een klassiek concert naar 't Mosterdzaadje vertrokken, werd die traditie nieuw leven ingeblazen. Als dank aan de gulle gever.

• Bewoonsters Wijnbergshofje zingen verjaardagslied

Wij dames van het Wijnbergshof
zingen al eeuwenlang de lof
Van Pieter Teyler onze man
die op 25 maart ter wereld kwam -
hoezee hoezee hoezee
(tekst: E. van der Lek)

Rondje historie vanaf het water

Op het water ziet de wereld er anders uit: een stuk luchtiger. In samenwerking met Gilde Gidsen Haarlem organiseert stichting De Linde vanaf half april tot half september elke zaterdag een historische vaartocht.

Ontspannen leuke weetjes over de stad horen, dat smaakt naar meer. Bijvoorbeeld over de laatste Haarlemse brouwerij 't Scheepje die een prachtige 17de eeuwse stijkamer had, molen De Adriaan die ooit een tabaksmolen voor snuif-tabak was, de Bolwerken met de Engelse landschapstuinen van Zocher en het voormalige leprozenhuis met de kapel gewijd aan Sint Jacob. De boot vaart ook langs het huis van de kamerheer van Lodewijk Napoleon en via 't Paardenwed naar de oudste gracht van Haarlem waar de bekende schildersfamilie De Bray huisde. Terug over het Spaarne naar de vroegere wo-

ning van schoenlapper en zeeheld Jan Barentsz.

Vertrek elke zaterdag om 14.00 uur bij lunchcafé/restaurant 'In den Swarten Hondt', Spaarne 37 (Melkbrug). U wordt er met koffie of thee ontvangen. De open boot is niet geschikt voor minder validen. Kosten € 10 p.p. bij deelname van acht personen. Inlichtingen en aanmelding: 06 164 10 803 op werkdagen tussen 9 - 10 en 18 en 19.30 uur of per e-mail: gildewandelingen@gmail.com.

Een vaartocht met lunch of diner kan ook!
Inlichtingen arrangement (tot vijftien personen):
06 4201 3630 of
info@swartenhondt.nl

Columniste Jeanne geeft stokje over aan Hans Hoffmann

Na vier columns, die een jaar beslaan, vindt ze het mooi geweest en geeft Jeanne Pots-Pol, bewoonster van het hofje 'In den Groenen Tuyn' graag het stokje over.

„Joh, ik heb een druk leven, genoeg te doen. Ben ook een beetje uitgepraat. Het was een soort puzzelen. Ik begon met een idee, schreef een begin, een midden en een eind. Las dat keer op keer na en veranderde dan steeds zinnen en woorden. Was het gedrukt, dan dacht ik soms: Die zin had anders gemoe-ten.”

Jeanne is een vrouw die overal op afstapt. In het dorp Berkenwoude kwam ze in 1972 op het idee een leesclub op te richten. Eén van de eerste van de vele leesclubs die Nederland nu telt. „Met een stel vrouwen gingen we in Rotterdam naar een lezing.

Op de terugweg zei ik halverwege de Algerbrug, we kunnen zelf ook zoiets doen: een boek lezen en erover praten.” Hoewel er nog maar twee leden van de oorspronkelijke groep over zijn, bestaat de leesclub na 38 jaar nog steeds uit acht leden.

Toen ze dertien jaar geleden in hofje 'In den groenen tuyn' kwam wonen, begon Jeanne bijna meteen met een cursus theologie en een cursus Frans. Ook die

• Hofbewoonster Jeanne Pots-Pol in de hofjestuin

contacten met die cursisten van toen bestaan nog steeds. Tussen het bridgen, het tennissen en het afspreken met vriendinnen past ze twee dagen in de week op haar kleinkinderen.

In het hofje verzorgde ze de laatste jaren een dementerende buurvrouw. Jeanne kleepte haar elke morgen aan en verzorgde het ontbijt. „Het is prettig om voor iemand te zorgen. Bovendien is ze gezellig en zie ik het niet als werk”.

Tijdens het gesprek belt de zoon van die buurvrouw. Zijn moeder kan de volgende dag naar een zorgcentrum. „Ja, ze stond al een tijdje op de wachtlijst. Hard? Het is de cyclus van het leven”.

Wijnbergshofje omgetoverd tot galerie

Dubbel genieten: in de regentenkamer exposeert José van Waarde en in de hal hangen negen kunstwerken van hofjesbewoonster Elisabeth van der Lek.

„Het is toch leuk dat we een kunstenaar in ons midden hebben én zulke mooie muren”, meende medebewoonster Wil van Rhooen tijdens het hofberaad in december 2008. Het zou jammer zijn, vond zij, wanneer die muren een allegaartje zouden worden. Als er bijvoorbeeld naast een schilderij een wagenwiel zou hangen. De regenten gingen

• Elisabeth van der Lek (l) exposeert in 'haar' hofje

akkoord met een tijdelijke expositie, die al vanaf 25 maart, de geboortedag van Pieter Teyler te bewonderen is. „Wil heeft later voorgesteld om met de kunstroute mee te doen”, vertelt Elisabeth, „Samen hebben we uit 36 werken een selectie gemaakt.

Ik ben begonnen met schilderen toen ik hier in 1992 kwam wonen. Schuchter met kleine roosjes. Lang-

zaam is het wild geworden. Voor mij is een schilderij een landschap van de ziel, een neerslag van alle emoties en ervaringen”.

Wat buurvrouw Wil in haar werk aanspreekt, is naast de veelkleurigheid de symboliek. „Ze schildert van zich af, verwerkt haar leven. 't Is gevarieerd. Ook haar erotische werk vind ik prachtig.”

Kunstvogels in Proveniershof

Bijzonder deze route is de aanwezigheid van kunstenaars uit de Vijfhoek van Brussel. Onder het mom van 'vreemde vogels' presenteren zij zich in het Proveniershof.

• Maurice Ploem op cello

Alles van waarde

• José van Waarde (r)

Knoestig en kleurrijk is het werk van José van Waarde. Alles in de natuur is van (van) waarde. Het is de natuur die haar inspireert: vooral de eenzame boom heeft haar voorkeur.

Eenzaam maar krachtig. Nage-nieten kunt u op haar prachtige website: www.josevanwaarde.nl

Open tijdens de Kunstroute ook de galerie van Maurice Ploem, bewoner van het hofje. De liefde voor de cello zit in z'n genen. In huis heeft hij een ansichtkaart waarop de broer van zijn opa zijn stradivarius cello bespeelt. Joseph Hollman (1857-1927) speelde aan het hof van koning Willem III en gaf ook nog les aan de zoon van de Japanse keizer.

Ook het schilderen is trouwens een familietrekje. Het werk van autodidact Ploem is normaal alleen op afspraak te zien.

Vertellers in hofjes

Onder het mom 'Met verhalen langs hofjes dwalen' vindt op zaterdag 23 mei in zeven hofjes het tweede Verhalenfestival Kennemerland plaats. Naast de verhalen van zestien vertellers zijn er ook muzikale optredens.

De avond ervoor kan de liefhebber alvast in de stemming komen in de ruïne van Brederode. Een verscheidenheid aan genres komt aan bod: schelmenverhalen, sprookjes, levensverhalen en absurdistische verhalen.

Voor elk oor wat wils. Tussen 13.00 en 16.00 uur treden vertel-

lers en muzikanten op in de volgende hofjes Frans Loenenhofje, hofje 'In den groenen tuyn', hofje van Bakenes, hofje van Noblet, Wijnbergshofje, Zuiderhofje en Joh. Enschedéhofje. Om 13.00, 14.00 en 15.00 uur beginnen de optredens, de vertellers wisselen af met muzikanten waaronder ook

theaterkoor 'Blue Moon'. In elk deelnemend hofje ligt een programma met route klaar.

Het festival, op touw gezet door stichting Vertelkunst Haarlem en gesponsord door SKOB, is gratis toegankelijk.

Meer info 023-5575020 of via deblauwekom@planet.nl.

[advertentie]

De Bakkerij, Juwelen en Antiek
Open wo. t/m za. 11.00 - 17.00 uur,
www.debakkerij.eu

Mabrouk: 'Dat proeft fijn'

Vers fruit, verse groentes, prachtig lamsvlees, heerlijke tapas en een uitgebreid assortiment aan delicatessen: alles om heerlijk te kunnen koken.

Je slaagt altijd!

Cursus Parels knopen (€ 15) op ma. of di. vanaf 13.00 uur.
Meer info Sati Tegel: 06-24205613

Mabrouk: Tuchhuisstraat 2
T: 023 53 20 251. E: ma_brouk@live.nl

Hofjes op culturele toer

Enkele weken geleden liep ik Marijke Kots tegen het lijf. Al spoedig haalden we herinneringen op aan het feestjaar 2007, het jaar dat we vierden dat 400 jaar daarvoor de eerste bewoners het Frans Loenenhofje kwamen bevolken.

Het was een jaar boordevol activiteiten in het hof. Natuurlijk kwam ook de speciaal voor ons 400-jarig feest door Marijke geschreven en geregisseerde klucht "De Witte Heren" ter sprake. Een geweldig stuk dat meerdere keren werd opgevoerd. Al snel waren we het gloeiend met elkaar eens dat 'De Witte Heren' best nog eens 'op bezoek' zouden kunnen komen.

Samen met Rie Neehus, de binnenmoeder van het hofje, namen we de praktische zaken door. Binnen de kortste keren had Marijke het stuk een beetje aangepast - we vierten immers niet ieder jaar uitbundig de verjaardag van het hof. De spelers van Living History Kennemerland hebben op 9 mei warmgedraaid en doen dat vervolgens nog zes zaterdagmiddagen in de tuin van het hofje.

Vorige week realiseerden Rie en ik ons dat we zaterdag 23 mei nog een leuk evenement binnen hebben gehaald: het Verhalenfestival. Niet wat veel allemaal? De feestelijkheden spelen zich immers vóór de huiskamer van onze bewoners af. Hoewel ons nooit iets ter ore is gekomen dat op enige vorm van afkeuring wijst, spraken we af hier in september maar eens met alle betrokkenen uitgebreid bij stil te staan. Helaas kunnen we daarover niet te rade gaan bij andere Haarlemse hofjes. Het is een hoge uitzondering als er ergens in een hofje publiekelijk iets gebeurt. Ook landelijk is het in de hofjes doodstil.

Goed, niet alle hofjes zijn geschikt om er iets te organiseren. Hoftuinen zijn soms erg klein of zijn zodanig aangelegd dat het gewoon niet mogelijk is om publiek 'massaal' toe te laten. Slechts het Haagse Hof van Wouw heeft jaarlijks een aantrekkelijk cultureel programma voor bezoekers. Het gekke is dat wij, de regenten van het Frans Loenenhofje, altijd schouderklopjes en lovende woorden van andere hofbewoners en -bestuurders krijgen maar toch wordt er nooit elders iets georganiseerd.

Of vergis ik me.. De hofjesagenda lijkt te wijzen op een nieuw ingeslagen weg. Niet alleen is er in mei het Verhalenfestival in zeven hofjes, ook komen er in de zomer een aantal koren in drie hofjes langs. Een nieuwe trend of gewoon een kwestie van een goed gesternte?

*Maarten Poldermans,
regent van het Frans Loenenhofje*

Rust en ruimte in het Teylers Hofje

• Het Teylers Hofje

„In een hofje heb je de ruimte om op jezelf te zijn. Iedereen zit hier om een andere reden, maar samen zijn we net een klein dorp”, vindt bewoonster Barbara Tanner. ”

„Je zit in hetzelfde schuitje. Jij ook in een slechte bui! Dat beurt op, hoe gek het ook klinkt”, vertelt Barbara voor wie het hofje na vijftien jaar woongroep als een verademing voelt. Het vertrek van het beheerde-rechtpaar Rob en Els Theel in 2008 leidde

even tot onrust. Wie moest nu de vuilniszakken buiten zetten en het hek van de poort 's avonds op slot doen? Er hebben eerst enkele bijeenkomsten plaatsgevonden met directeuren en Elan Wonen. Tijdens de eerste bijeenkomst is er een bewonerscommissie in het leven geroepen die als schakel tussen bewoonsters en Elan Wonen fungeert. Vervolgens is er ook een vergadering met alleen de bewoonsters belegd. Daar kwam een wensenlijstje uit. Bewoonster Ingrid Paardekoper Overman: „We zijn heel blij met Elan Wonen als beheerder. Achterstallig onderhoud wordt weggewerkt. Kachels waren na twintig jaar

aan vervanging toe en ook de keukens worden verbeterd. Dat gaat in samenspraak met de directeuren van de Teylers Stichting, want die gaan over het geld”. De bewonersbelangen worden behartigd door de bewonerscommissie waar Barbara Tanner deel van uitmaakt.

Vanuit haar woning ziet Barbara Tanner de boten in het Spaarne voorbijvaren. Boten, daar heeft zij als brugwachter vanzelfsprekend een band mee. Ook is zij veel in molen De Adriaan te vinden, daar geeft de voor molenaar studerende Barbara rondleidingen. Een zekere hang naar het oude en nostalgische is haar niet vreemd.

‘Ik heb hier een stel hele goede vriendinnen’

Bijna tien jaar woont Marianne Hofstee, na 26 jaar in het buitenland gewoond te hebben, in het hofje. „Mijn moeder zag een advertentie die op een verkeerde plek in de krant stond. Een maand later zat ik er al.”

„Ik hou van gezellig en leuk. Dat iedereen in zijn tuintje zit te tutten. In de zomer zitten we vaak bij elkaar, maar als je alleen wilt zitten, kan dat ook. Wat ik fijn aan dit hofje vind, is dat we niet ingesloten tussen vier muren zitten. Na zoveel jaar kan ik gerust stellen dat ik voor het hofjesleven in de wieg ben gelegd. Je hoeft je hier nooit eenzaam te voelen. Ik heb hier een stel hele goede vriendinnen.

Sociale controle vind ik erg prettig. Als de nood aan de man is, dan wordt daar gehoor aan gegeven. Als je aan geeft dat te willen, tenminste.”

• buurvrouw én vriendin: Joke de Wit (links) en Marianne Hofstee

Anita Hakim in de weer met een achterlichtje. „Mijn fietsenmaker is op vakantie, vandaar en ik durf niet zonder licht te rijden. Het hof? Je kunt heerlijk leven, maar je moet wel hobby's hebben.”

Rondje Bakenes

„Toen ik hier kwam wonen was ik de op één na de jongste, nu ben ik de op één na oudste. Af en toe is er enig *gekrielt* maar daar heb ik nooit last van,” vertelt Anja Kabel als het hofje voor één keer ook op zondag open is.

Het is 19 april en het ‘Rondje Bakenes’, een initiatief van acht vrouwen uit de buurt, is in volle gang. Barbara: „Uit alle hoeken en gaten duikt onverwacht talent op”, vertelt medeorganisatrice Barbara Tanner, die zelf als pianiste meedeed aan de *Torsowerken* van Matth van Rooden.

Net als Anja Kabel woont Henny Polhuis al bijna 25 jaar in het Teylers Hofje. Vandaag speelt zij twee keer voor gids. „De

woonomstandigheden waren toen niet te vergelijken met nu. Je kon toen nog vrij wonen, maar je moest wel kapitaal meenemen om het te verbouwen”.

Na de grote renovatie eind jaren tachtig is het vrij wonen afgeschaft. Als ze ook even haar huis ‘showt’, vertelt Henny dat tijdens de verbouwing de huisjes 90 centimeter groter zijn geworden. Precies de breedte van een keukenblok.

• Henny Polhuis (r) leidt rond

Historie Teylers Hofje

Al tijdens zijn leven stichtte zijdefabrikant en geldhandelaar Pieter Teyler een hofje aan het Klein Heiligland, het Vrouwen- en Anthonie Gasthuis. Zijn erfenis werd behalve voor het bouwen van het Teylers Museum ook aangewend om op een tweede hofje te bouwen.

Architect Leendert Viervant, die ook de Ovale zaal in het Teylers museum ontwierp, kreeg de opdracht allen opschik te vermijden en alleen op een deftig en wel geschikte bouwtekening te letten. In 1787 was het Teylers Hofje klaar een ruim opgezet hof met 24 woningen met aan de voorkant een grootse maar tochtige toegang in Dorische stijl. In 1989 werden de woningen aan de zuidzijde tijdens een grondige renovatie met anderhalve meter vergroot. Ook de overige woningen werden door bouwaanpassingen iets ruimer en aangepast aan de moderne wooneisen. Het aantal woningen is hierdoor teruggebracht tot 22.

TEYLERS HOFJE

In de bocht van het Spaarne ligt achter een imposante poort het Teylers hofje dat werd gesticht krachtens het testament van Pieter Teyler van der Hulst, en is ontworpen door dezelfde architect als van de Ovale Zaal in het Teylers Museum, Leendert Viervant. De lage huisjes staan in contrast tot het monumentale hoofdgebouw, maar het geheel oogt licht en wijds. De regentenkamer behoort tot de top honderd van mooiste historische interieurs van Nederland. Vanaf 2008 onderhoudt en verhuurt woningcorporatie Elan Wonen het Teylers Hofje.

Bel voor meer informatie (023) 515 98 59 of kijk op www.elanwonen.nl.

Vrede, rust en stilte...

Daar denk je toch in de eerste plaats aan als het woord hofje valt. He-las vormt het Hofje van Willem van Heythuysen, waar ik woon, daarop een uitzondering sinds er een parkeergarage en huizen, veel huizen, worden gebouwd op de plaats waar eerst, pal naast ons, het Spaarne Ziekenhuis stond.

Ongeveer drie jaar geleden hoorden we voor het eerst de pneumatische hammers jekkeren en voelden we de rillingen door onze eeuwenoude huisjes trekken. De grond trilde onder het geweld van de sloop, het kabaal ging door merg en been. Dat was het begin. We schrokken er van, toen nog wel. Daarna nam het geluid als vanzelfsprekend op werkuren bezit van ons bestaan. En bouwvakkers beginnen vroeg. Het dagelijks leven werd van dat moment af begeleid door een kakofonie van gestamp, geratel, gegons, gebrom, gezoem, geknars, geklepper en gekletter, kortom door het dreunende, kreunende lied van de arbeid.

Dat lied kwam – en komt – niet alleen uit de groeiende hoop stenen links van ons, waar de centrale woontoren het vroegere ziekenhuis inmiddels in hoogte naar de kroon steekt. Ook van rechts voerde de wind van de ene dag op de andere gestaag rumoer aan. Wat was er aan de hand? Het belendende verzorgingstehuis Spaar en Hout had het nodig gevonden, vermoedelijk aangestoken door het bouwvirus bij de burens, uitgerekend nu een nieuwe vleugel aan het bestaande complex toe te voegen. En wij, bewoners van het hofje, horen het aan, nu van twee kanten belaagd door niet-aflatend lawaai.

Maar nog was het niet genoeg. Een onzichtbare hand regisseert een extra golf van onrustig gedoe in de buurt. Het is ongelooflijk, maar sinds een jaar worden ineens vlak bij elkaar langs de Kleine Houtweg allerlei vervallen panden opgekalefaterd. Of het hier toeval dan wel planning betreft is niet duidelijk, maar de reuring is er niet minder om. Visuele reuring vooral, want nu is het oog aan de beurt om aangerand te worden. Containers en kranen, pallets, pijpen, ladders en laadbakken dringen voortdurend brutaal het blikveld binnen. Zwarte vrachtwagens trekken diepe voren in pas gemaakte berm. Er is zwerfvuil, bouwval, fijnstof en witkalk zover het oog reikt.

Is er dan helemaal geen positief nieuws te melden? Natuurlijk wel. De bouwterreur op meerdere fronten, die onze zenuwen tot het uiterste beproeft, schijnt nog maar twee jaar te duren. Dan keert de vrede terug en wordt het weer rustig en stil in en rond ons hofje.

Hans Hoffmann.

(*) Vlak na de oorlog woonden veel verpleegsters in een hofje

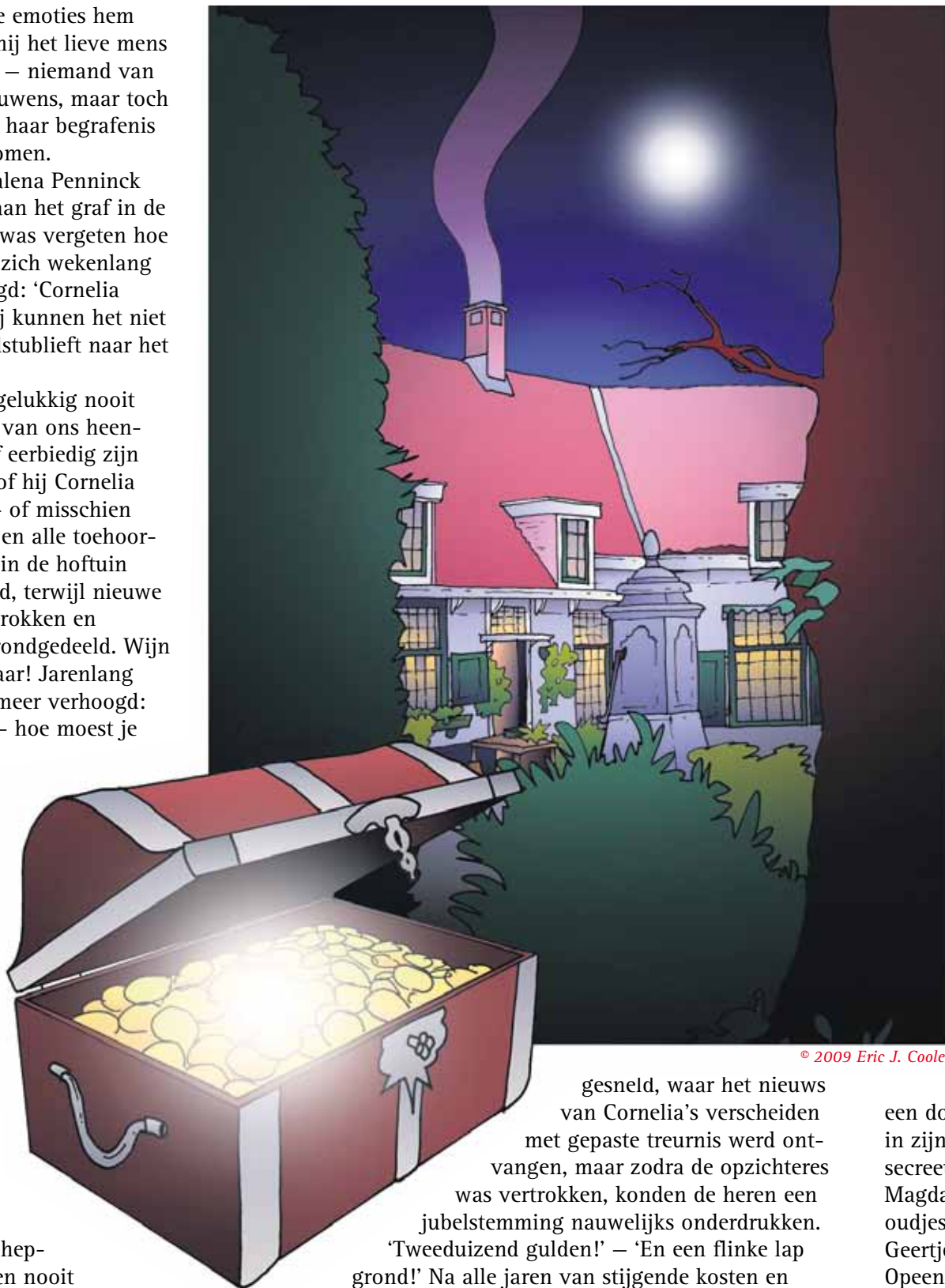
Een zoete dood

‘Cornelia Hartesuyker was een braaf besje. Een sieraad voor ons hofje!’ Regent Jeronimus Klarenbeek pauzeerde even alsof de emoties hem teveel werden, hoewel hij het lieve mens nog nooit had ontmoet – niemand van het regentencollege trouwens, maar toch waren ze allemaal naar haar begrafenis in de Nieuwe Kerk gekomen.

Zelfs regentes Magdalena Penninck had met droef gezicht aan het graf in de zuidertrans gestaan en was vergeten hoe de andere bewoonsters zich wekenlang bij haar hadden beklagd: ‘Cornelia behoeft zoveel zorg, wij kunnen het niet meer aan. Stuur haar alstublieft naar het Diaconiehuis!’

Maar zover was het gelukkig nooit gekomen. ‘Een engel is van ons heen-gegaan.’ Jeronimus hief eerbiedig zijn glas naar de hemel, alsof hij Cornelia daar nog zag zweven – of misschien keurde hij wel de wijn, en alle toehoorders aan de lange tafel in de hofuin mompelden instemmend, terwijl nieuwe flessen werden opengetrokken en plakken krentenbrood rondgedeeld. Wijn en krentenbrood, toemaar! Jarenlang waren de preuven niet meer verhoogd: drie stuivers per week – hoe moest je daar in Godsnaam van rondkomen? Bovendien hadden ze dit jaar de traditionele zak met zout niet gekregen en moesten hun huisjes worden verwarmd met een zielig hoopje turf. Geen wonder dat de regenten zich de laatste maanden nauwelijks meer in het hofje hadden vertoond. En nu ineens krentenbrood en geen bier zoals gewoonlijk, maar wijn!

Voor een armzalig schep-sel dat tijdens haar leven nooit iemands aandacht had getrokken. Behalve in haar stervensuur dan. Want toen had Cornelia gefluisterd tegen opzichteres Geertje Dekker: ‘Een legaat... twee-duizend gulden... een tuintje... tachtig roeden... in het Rozenprieel.’ En op haar laatste ademtocht: ‘... alles voor het hofje...’ Natuurlijk was Geertje meteen naar de regenten

© 2009 Eric J. Coolen

gesneld, waar het nieuws van Cornelia's verscheiden met gepaste treurnis werd ontvangen, maar zodra de opzichteres was vertrokken, konden de heren een jubelstemming nauwelijks onderdrukken. ‘Tweeduizend gulden!’ – ‘En een flinke lap grond!’ Na alle jaren van stijgende kosten en onmogelijke bezuinigingen, was zo'n meevaller meer dan welkom. ‘Eindelijk kunnen we de glas-in-lood ramen vervangen!’ – ‘En de oudjes, geven we die nog iets?’ – ‘Natuurlijk! Een zakje zout.’ Terwijl de begrafenismaaltijd nog in volle gang was, gebaarde Jeronimus naar Geertje om alvast te beginnen met de ontruiming van het vrijgekomen huisje. Niet dat hij

oneerbiedig wilde lijken, maar hoe eerder hij het legaat in handen had, hoe liever. Magdalena kwam naast hem staan – toch bang dat haar gerespecteerde medebestuurder er met het fortuin vandoor zou gaan. Opeens een opgetogen geroezemoes. Een dampende rollade werd op tafel gezet. ‘Vlees! Echt vlees!’ Even waren de bewoonsters de treurige aanleiding vergeten en schoven vrolijk hun borden naar voren. Verwonderd keek Jeronimus naar de regentes naast hem, maar die haalde haar schouders op: ‘Och, moet toch kunnen, een keertje?’ In de deuropening voor hen was Geertje verschenen met een bundel wasgoed en een stapeltje zwarte jurken. ‘De rest hoort bij het huis.’ Haar woorden leken niet meteen door te dringen. ‘Maar... was er niet meer?’ – ‘Jawel, nog één jurk, maar daarmee ligt ze in haar kist.’

Ongeduldig stormde Jeronimus de woning binnen om het zelf in ogenschouw te nemen, terwijl Magdalena nauwkeurig de kleding in Geertjes handen uitploos of daar geen papieren waren verborgen. ‘Er moet toch geld zijn of tenminste een eigendomscontract?’ Jeronimus beklopte de ruwe planken van de bedstede en vloog de steile trap op naar zolder. Ondertussen was ook Magdalena binnengekomen en keek verafschuwd om zich heen. Wat een naargeestig hol! De muren waren beschimmeld en het tochtte aan alle kanten. Hoe kon je hier leven? Ontgoocheld sjokte Jeronimus weer naar beneden en zakte op een kruk neer: ‘Geen rooie rotcent. Dat mens kletste maar wat.’ – ‘Misschien door de koorts?’ Een ogenblik zwegen beiden verslagen – en dit keer oprecht. ‘O, mijn hemel, hoeveel geld hebben we niet uitgegeven aan die begrafenis? Een kist,

een doodskleed, een koets!’ De regent wreef vermoeid in zijn ogen. ‘Zelfs een feestmaal ter ere van dat secrete! Vlug, laten we het vlees weghalen!’ Maar Magdalena bleef voor het raam staan kijken naar de oudjes in de tuin die werden aangespoord door Geertje om het overgebleven voedsel mee te nemen. Opeens voelde de opzichteres zich bespied. Ze draaide zich om naar de regentes achter het raam. En die moest glimlachen.

Tekst: Maarten van der Duin
www.wildwords.nl

www.ericjcool.nl

• LUTHERSE HOFJE

Lente in de hofjes

• HOFJE VAN LOO

• HOFJE VAN NOBLET

In een aureool van middaglicht

In het hofje Codde en van Beresteyn, waar ze twintig jaar binnenmoeder was, is er het Ancillaplein. Als cadeau van de regenten ontving zuster Ancilla op 1 april in de plebanie van de Kathedraal St. Bavo drie houtskoolportretten. Dat gebeurde na een Eucharistieviering. Op 1 april 1932 legde Ida van der Sandt de belofte af om haar leven in dienst te stellen van God en de medemens. Zuster Ancilla vierde uit dankbaarheid 75 jaar later samen met vrienden en geloofsgenoten dat bijzondere moment.

In de week ervoor was portretschilder Mieke Dillo samen met echtgenoot en schilder Willem Claassen twee dagen kind aan huis in de eenvoudige woning van zuster Ancilla. „Veel mensen schrikken terug van vragen over het eeuwige leven, zij niet. Haar Godsbesef is horizontaal, ze leeft helemaal in het hier en nu. Ik ben rijkelijk beloond door het leven wat ik mocht leiden, zei ze. Zij is eigenlijk een soort begin, zeker nu ze ook tegen de kerk aanwoont”, vertelt Willem Claassen. Samen met andere zusters zette zuster Ancilla een gezinsvervangend tehuis voor verstandelijk gehandicapten op. Willem: „Hoewel water in oorlogstijd schaars was, zorgde ze ervoor dat gewoontes werden gehandhaafd. Elke morgen kregen de bewoners drie bakjes water: één voor hun hoofd, een tweede voor hun voeten en een derde om hun tanden te poetsen. Zij is typisch evangelisch,

Foto: Cas Poldermans

• Zuster Ancilla vereeuwigd door Mieke Dillo

heb je naaste lief want die is precies zoals jou”.

Veel van haar tijd in haar huisje – in de ogen van Willem en Mieke een plek voor monniken – brengt ze door met schrijven van verjaarsdagkaarten en troostbrieven. Mieke: „Het is geen type om te gaan poseren. Vandaar dat ik haar

eerst als schrijfster tekende.

Toen het af was, zag ze zichzelf er eerst niet in. Maar de volgende dag zei ze: Ik ben het. De tweede dag heb ik haar in het ochtendlicht in profiel getekend. Pas in de derde tekening zijn haar ogen echt zichtbaar. Ze zit daar in het aureool van middaglicht”.

Tekening Otto Schilling

HET HOFJE VAN NOBLET

*Op de hoek van Hooimarkt en Nieuwe Gracht
had ik mijn fiets keurig op slot gezet
tegen de muur van het hofje van Noblet,
ik werd daar voor een afspraak verwacht.*

*Via een smalle poort bereikte ik het binnenplein,
sloot de toegangsdeur met een flinke zwaai
en was in één klap vrij van het stadslawaai
en bleek terug in de tijd gesluisd te zijn.*

*Eeuwenoude huisjes zag ik daar staan
die niet door veranderzucht waren aangetast,
alleen bij de grijze pomp blonk een nieuwe kraan.*

*Een sfeer van gestolde rust omhulde mij stilaan
terwijl ik daar een korte tijd verbleef als gast,
zo kon ik later op de fiets het stadsrumoer weer aan.*

Nico van den Raad

Integratie tussen hofjes

• Koninginnedag 2009 in de Bakenesserkamer

Koninginnedag is geen dag van ‘zij’ en ‘wij’ maar van samen. Op voorstel van mevrouw Vroom en mevrouw Konijn van het hofje van Bakenes werd er op 30 april geborreld door de bewoners van het hofje van Bakenes én het Johannes Enschedé Hof.

Het oudste en jongste hofje van Nederland liggen vlak naast elkaar en zijn ook door een gang met elkaar verbonden. „Eindelijk gelukt: de integratie”, vond mevrouw Vroom. Toen de groepsfoto dan ook genomen moest worden, wierp niemand zich op.

Regent Job Thöne wist raad en plukte een ‘fotograaf’ van de straat onder het mom ‘Heeft u even tien minuutjes?’.

Haarlemse Hofjeskrant

In Haarlem ligt de krant gratis voor u klaar in het stadhuis, diverse musea, het Noord-Hollands archief, en bij drogisterij Van der Pigge, Muys Kantoor & Kado, Jan van der Pigge koffie, thee en tabak, Douwe Egberts Koffie & Kado, HEMA-fotoshop en de bibliotheken in Centrum, Schalkwijk, Oost en Noord. Buiten Haarlem in diverse boekhandels en de bibliotheken in Heemstede en Bloemendaal. Ook in zorgcentra waaronder het Reinaldahuis, De Blinkert, De Janskliniek, Schalkweide, Schoterhof, Nieuw-Delftweide en Sint Jacob in den Hout.

Reacties: hofjeskrant@live.nl

De Haarlemse Hofjeskrant kwam mede tot stand dankzij financiële steun van het bestuur van de hofjes Codde & Van Beresteyn.

Oplage: 11.000
Redactie: Willem Brand
Vormgeving: Kees Reniers

tmanntje.nl

Eindelijk weer kunnen fietsen!
Wij van tmanntje zijn gespecialiseerd in het oplossen van uw probleem. Voor mensen die moeite hebben met fietsen, hebben wij de goede fiets. Graag nodigen wij u uit een afspraak te maken, dan kunnen we kijken wat wij voor u kunnen betekenen. Bezoek ook onze website!!!
Spaarnwouderstraat 3
2011 AA Haarlem
023-5407076
www.tmanntje.nl

C. den Hollander b.v.
Onderhoudscombinatie
Haarlem (023) 5356812

SCHALKWIJKERSTRAAT 29 - 2033 JC - FAX: (023) 5352800

Haarlem

Mooiste monument

Haarlem kent veel mooie monumenten, maar er kan er maar één de mooiste zijn. Doe daarom mee aan de verkiezing van het mooiste monument van Haarlem Monumentaal 2009. Tot 1 september kunt u uw favoriete monument nomineren via www.haarlemmonumentaal.nl

Vanaf 10 september kan er op de genomineerde monumenten gestemd worden. U wordt hier via een digitale nieuwsbrief van op de hoogte gehouden. Tijdens de afsluiting van Haarlem Monumentaal vindt de bekendmaking van het 'Mooiste Monument' van Haarlem plaats.

31 mei De Dag van het Park t/m 23 augustus Lief en Leed in Haarlems Groen in het Historisch Museum

Meer info: www.haarlemmonumentaal2009.nl

De Hoofdwacht, het verleden bewaard

De Hoofdwacht herbergt niet alleen de papieren geheimen van de stad, het is zelf ook een beetje een mysterie. Was het nu wel of niet het eerste Haarlemse stadhuis voordat het stadsbestuur in 1370 besloot het grafelijke slot, in 1290 door Floris V aan de stad geschonken, tot stadhuis te vertimmeren?

In zijn monumentale boek 'Het stadhuis van Haarlem' schrijft Wim Ceruti dat het merkwaardig is dat pas vanaf 1486 particuliere eigenaren van het gebouw bekend zijn. Dan zou het daarvoor in de handen van het bestuur van de stad geweest kunnen zijn. Op de gevel van de Hoofdwacht staat daarover ook een tekst, maar dat is natuurlijk geen bewijs. Wel een feit is dat vrijdenker Dirk Volkertsz. Coornhert (1522-1590) in de kelder op een drukpers zijn 'ketterse' teksten vermenigvuldigde.

In 1755 betrok de schutterij het huis waarvan de zijgevel aan de kant van de Smedestraat uit de dertiende eeuw dateert. Het stadsbestuur bracht hier de stadswachten onder nadat er in 1750 een opstandje was uitgebroken. Zij waren ontevreden over de huisvesting in het stadhuis, waar de kelders koud en donker waren. Ze hadden graag in de Gravenzaal plaatsgeno-

Foto's © Michel van Bergen

men, maar dat ging het stadsbestuur te ver.

Sinds 1919 heeft de Historische Vereniging Haarlem haar hoofdzetel in de Hoofdwacht. Op zolder, waar de originele houten dakspanten nog zijn te bewonderen, huist de kostbare bibliotheek van de vereniging.

Hier staat alles over Haarlem: helemaal compleet. "Hout had men in Haarlem genoeg en ook water, zand en

wind, maar steen was schaars, dus duur", vertelt bestuurslid Marjorie Vroom een verdieping lager voor een muur van 'kloostermoppen'. "Men was zuinig, steen werd hergebruikt".

Ook bewaard gebleven de houten cachotdeuren waarop zowel cipiers als gevangenen met een mes hun naam krasten. Nog acht dagen, staat er bijvoorbeeld te lezen. De eerste verdieping is tijdens de restauratie van 1995 verbouwd tot

expositieruimte. In de bestuurskamer beneden bevinden zich behalve schilderijen en meubilair uit de nalatenschap van de heer en mevrouw Tadema-De Breuk, ook nog twee antieke musketten, een knipoog naar de tijd van de schutterij. De belletage herbergt o.a. een vitrine met bodemvondsten, waaronder een garenlood en textiellood uit de 17de eeuw, keurmerken met het wapen van Haarlem. Kwali-teit ging toen boven alles.

T/m 26 september is elke zaterdag en zondag van 13.00 tot 17.00 uur is de tentoonstelling 'Zicht op Haarlem' te zien. De toegang is gratis.

Zicht op de gevelsteen

Boven de deur van een poort die naar de binnenplaats van het voormalige oudemannenhuis leidt, hangt de kleinste gevelsteen (12 bij 14 cm) van de stad. De twee afgebeelde krukken verwijzen naar de voormalige functie, het kroontje erboven naar de 'kroon der ouderdom'. Wie een bepaalde leeftijd in eer en deugd bereikt, verdient een kroontje.

Toen de oude mannen na 200 jaar in 1810 naar het Proveniershuis verhuisden, werd het gebouw een weeshuis. Vanaf 1913 is er een beroemd museum in gehuisvest. Waar hangt deze gevelsteen? Mail uw oplossing naar promotie@haarlem.nl en maak kans op een prijs.

'Een voorrecht om hier te mogen werken'

Het stenen stadhuis dateert uit de 14e eeuw, De voormalige rekenkamer, nu de werk kamer van de wethouder Jan Nieuwenburg, maakt deel uit van de in 1622 door Lieven de Key gebouwde Zijlstraatvleugel, aan de buitenkant herkenbaar door de hoge schoorstenen en dakkapellen.

Het eerste dat opvalt is dat de koperen klink niet, zoals gebruikelijk naar links, maar naar rechts gedraaid dient te worden. Zodat eventuele dieven van de kluis op het verkeerde been konden worden gezet, grapt de wethouder van Monumentenzorg. Bij zijn intrrede heeft hij geprobeerd aan te sluiten bij de stijl. Er verdween een tafel, daarvoor in de plaats kwam kaartmateri-

aal. De PvdA-wethouder is immers ook verantwoordelijk voor ruimtelijk ontwikkeling.

Op de kast de jaaruitgaven van het Nederlandse Juristenblad, een erfenis van zijn rechtenstudie, en op de schouw boven de Brabantse kachel ingelijst 'de Internationale'. We dalen ook nog even af naar de kerkers onder het stadhuis. In vroeger tijden zat naast het stadsbestuur, de uit-

Foto: Michel van Bergen

• Links op de schouw een monumentenschildje

voerende ook de rechtsprekende macht op het stadhuis. Aardig detail de dodencel was in de jaren tachtig in gebruik als wijnkelder. Totdat dat van

de Arbo-dienst niet meer mocht. Wethouder Nieuwenburg: "Het is een voorrecht om in zo'n monumentaal gebouw te mogen werken".